MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI VAZIRLIGI

QORI NIYOZIY NOMIDAGI TARBIYA PEDAGOGIKASI MILLIY INSTITUTI

RAQAMLI TA'LIM MUHITIDA MILLIY TARBIYA KONTENTLARINI YARATISH VA TATBIQ ETISH: MUAMMOLAR, YECHIMLAR

RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY ANJUMANI

MATERIALLAR TO'PLAMI







2025-YIL 11-IYUN

TOSHKENT

qilib keltirish mumkin. Bu qadriyatlar o’quvlarni qaror qabul qilish jarayonida boshqarib, ularga to'g'ri va noto'g'rini farqlash, boshqalar bilan ijobiy va pozitiv munosabatda bo'lish va o'z harakatlarida axloqiy tamoyillarni qo'llab-quvvatlash imkonini beradi. Insoniy qadriyatlar odamlarga to'g'ri va noto'g'ri o'rtasida tanlov qilishda yordam beradigan ko'rsatmalar bo'lib xizmat qiladi. Kundalik hayotda halol, ishonchli va adolatli mulohazalar va munosabatlarni rivojlantirish uchun o'z-o'zini anglash va o'z axloqiy tushunchasiga ega bo'lish insoniy fazilat hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO`YXATI

1. O`zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “Umumiy o`rta, o`rta maxsus va professional ta’lim tizimida tarbiyaviy ishlarning samaradorligini oshirish chora-tadbirlar to`g`risida” 2020-yil 6-iyundagi 422-son qarori.- Toshkent, 2020y
2. O`zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi vazirligi. “Umumta’lim maktablarida Tarbiya fanini o`qitishni joriy etish to`g`risida” 2020-yil 10-iyuldagi 161-son buyruq.- Toshkent, 2020y
3. Sh.M.Mirziyoyev Yangi O`zbekiston yoshlari-bizning eng katta boyligimiz va tayanchimiz.-Toshkent: Iqtisod-Moliya, 2020
4. N.Abdullaeva, M.Jo`rayeva Oila pedagogikasi.-Toshkent: TDPU nashriyoti, 2021y
5. E.G`oziyev Oila va bola tarbiyasi psixologiyasi. –Toshkent: O`qituvchi, 2017
6. Sh.Qurbonov Ota-onalar bilan hamkorlikning zamonaviy shakllari.-Toshkent: Ma’naviyat, 2020
7. A.Rasulov., Ota-ona va maktab hamkorligi: nazariya va amaliyot.-Toshkent: Innovatsiya, 2023
8. M.Quronov., Oila uchinchi renessansning eng mustahkam ustuni. Toshkent: Yoshlar mediaprint, 2021y

JAHON ADABIYOTI VOSITASIDA BO‘LAJAK O‘QITUVCHILARNI MILLIY VA UMUMINSONIY QADRIYATLAR RUHIDA TARBIYALASH

Usmonova Ruzixon Bozorovna
Chirchiq davlat pedagogika universiteti o‘qituvchisi

Annotatsiya. Maqolada pedagogika tizimida jahon adabiyoti fanining tutgan o‘rni haqida so‘z yuritiladi. Jahon adabiyoti durdonalarining tarbiyaviy, ijtimoiy ahamiyati hamda bo‘lajak o‘qituvchilarda umumbashariy qadriyatlarni kamol toptirishdagi roli yoritiladi.

Kalit so‘zlar: qiyosiy metod, qadriyat, milliy va umuminsoniy tasnif, adabiyot.

Abstract. The article discusses the role of world literature in the pedagogical system. The educational and social significance of the masterpieces of world literature and their role in the development of universal values in future teachers are highlighted.

Keywords: comparative method, value, national and universal classification, literature.

Bugungi globallashuv va axborot oqimi kuchaygan sharoitda ta’lim tizimi nafaqat kasbiy bilim berish, balki yoshlarning ma’naviy dunyosini yuksaltirish, ularda milliy va umuminsoniy qadriyatlarni uyg‘un shakllantirish vazifasini ham bajaradi. Bo‘lajak o‘qituvchilar esa kelajak jamiyatning ma’naviy-axloqiy ko‘zgusi bo‘lgani uchun ularning dunyoqarashi, qadriyatlari, badiiy-estetik tafakkuri puxta asosga ega bo‘lishi zarur. Ushbu jarayonda jahon adabiyoti alohida

ahamiyat kasb etadi. Chunki jahon adabiyoti – turli sivilizatsiyalar, millatlar, tarixiy davrlar va madaniyatlarning badiiy tajribasini mujassamlashtirgan ulkan ma’naviy maktabdir.

Jahon adabiyoti asarlari insoniyatning ko‘p asrlik aqlli, axloqiy, ijtimoiy va estetik tajribasini o‘zida mujassam etadi. Homer, Aflotun, Dante, Servantes, Goethe, Hugo, Tolstoy, Tagor kabi buyuk adiblar asarlarida insoniyatning eng yuksak fazilatlari — adolat, or-nomus, muhabbat, farzandlik burchi, Vatanga sadoqat, bag‘rikenglik, tinchlikparvarlik kabi qadriyatlar teran yoritilgan. Bu asarlar bo‘lajak o‘qituvchilar tafakkurini boyitadi, ularda ma’naviy hushyorlik, axloqiy tozalik, boshqalarga hurmat, insonparvarlik, el-yurt oldidagi mas’uliyat kabi sifatlarni shakllantiradi.

Jahon adabiyotini o‘rganish jarayoni milliy o‘zlikni anglashni kuchaytiradi. Talabalarga avvalo o‘zbek adabiyoti namunalarini jahon klassikasi bilan qiyoslab o‘rganish tavsiya etiladi. Masalan:

- “Iliada”dagi qahramonlik motivlari – “Alpomish” eposi bilan;
- Shakespeare tragediyalaridagi insoniy iztirob – “O‘tkan kunlar”dagi tarixiy fojealar bilan;
- Tolstoyning axloqiy qarashlari – Cho‘lpon, Fitrat asarlaridagi ma’naviy uyg‘onish g‘oyalari bilan;
- “Don Kixot”dagi ezgulik uchun kurash – xalq dostonlaridagi qahramonlar obrazi bilan taqqoslanadi.

Bu esa talabalarda milliy g‘urur, tarixiy xotira va Vatanga muhabbat tuyg‘ularini kuchaytiradi.

Jahon adabiyoti insoniyatning umumiy tarixini, global muammolarini, xalqlarning bir-biriga bog‘liqligini aks ettiradi. Shu sabab talabalarda bag‘rikenglik, tinchlikparvarlik, millatlararo do‘stlik, ekologik mas’uliyat, halollik, adolat kabi fazilatlar shakllanadi.

Zamonaviy yondashuv asosida quyidagi metodlar samarali:

- konsept xarita, klaster, Insert texnikalari;
- dramatizatsiya, rolli o‘yin, bahs-munozara;
- qiyosiy adabiy tahlil;
- raqamli adabiy ta’lim (elektron matnlar, audiokitoblar);
- psixologik-adabiy tahlil.

Jahon adabiyoti talabalarda boshqa madaniyatlarga hurmat, global fikrlash, tolerantlik, madaniyatlararo muloqot ko‘nikmalarini shakllantiradi.

Xulosa qilib aytganda, jahon adabiyoti bo‘lajak o‘qituvchilarni ma’naviy, estetik, axloqiy va intellektual jihatdan kamol toptiradi. Milliy o‘zlik va umuminsoniy qadriyatlarning uyg‘un holda shakllanishiga xizmat qiladi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan uyg‘unlashgan holdagi jahon adabiyoti ta’limi bo‘lajak o‘qituvchilarning kasbiy kompetensiyasini oshiradi va ularni yetuk, ma’naviy barkamol shaxs sifatida shakllantiradi.

Adabiyotlar:

1. Karimov A., Abdullayeva N. Jahon adabiyoti va ta’lim jarayonida ma’naviy tarbiya. – Toshkent: Fan, 2021.
2. Qodirov O. Qiyosiy adabiyotshunoslikning nazariy asoslari. – Toshkent: O‘zbekiston Milliy ensiklopediyasi, 2020.
3. Damrosch D. What is World Literature? – Princeton University Press, 2019. (xalqaro manba sifatida)

107.	**Sattorov Abdurasul Abdukarimovich** ENGLISH EVERYWHERE: HOW ONE LANGUAGE CONNECTS THE WORLD	369-373
108.	**Abduqodirova J.A.** FOSTERING CREATIVITY IN THE CLASSROOM: ENCOURAGING DIVERGENT THINKING IN STUDENTS	373-377
109.	**Sultanova Adas Mamadaliyevna.** DEONTOLOGIK YONDASHUVLARNING KELIB CHIQISHI VA TARIXI	378-381
110.	**Muxamatjonova Diyora Rustam qizi.** TIBBIYOT YO'NALISHLARIGA INGLIZ TILINI O'RGATISHDA KOMPETENSIYA TUSHUNCHASINING AHAMIYATI	381-384
111.	**Umirova Nurjamal Jarkurganovna.** TALABALARNI KASBIY KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHGA YO‘NALTIRILGAN PEDAGOGIK JARAYON SAMARADORLIGINI ANIQLASH METODIKASI	384-386
112.	**Isaqova Dildora Abdusattorovna.** BOSHLANG‘ICH SINFLARDA XALQ OG‘ZAKI IJODINING AHAMIYATI VA O‘QITISH USULLARI	386-389
112.	**Saydaliyeva Lazzat Muxtarali qizi.** INTELEKTUAL MIGRATSIYA JARAYONIDA TALABALARNING ISHTIROKI	389-392
113.	**Aminova Sohila Abduhalimovna.** INGLIZ XALQ DOSTONI “BEOVULF” EPOSINING YARATILISH VA KOMPOZITSION STRUKTURASINING IFODALANISH SHAKLLARI	393-396
114.	**Mustafoev Shamsiddin Shokirovich.** TA’LIM ORQALI INSON KAPITALINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK YONDASHUVLARI VA INNOVATSION METODLARI	396-399
115.	**Allaberganova Dilnoza.** GAMIFIKATSIYA METODI ORQALI INGLIZ TILINI O‘QITISH	399-401
116.	**Xidirov Baxrom Dobilovich.** RAQAMLI PEDAGOGIK VOSITALAR YORDAMIDA BO‘LAJAK MUHANDISLARNING INNOVATSION TAFAKKURINI RIVOJLANTIRISH	401-404
117.	**Rashidova Gulnoza G`ulomovna.** OTA-ONALAR ISHTIROKIDA OQUVCHI YOSHLARNING IJTIMOIY FAOLLIGINI RIVOJLANTIRISH	404-407
118.	**Usmonova Ruzixon Bozorovna.** JAHON ADABIYOTI VOSITASIDA BO‘LAJAK O‘QITUVCHILARNI MILLIY VA UMUMINSONIY QADRIYATLAR RUHIDA TARBIYALASH	407-408
119.	**Normurodova Sabina Laziz qizi.** KOMPETENSIYAVIY YONDOSHUV ASOSIDA MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNI JISMONIY TARBIYAGA YO`NALTIRISH METODIKASI	409-410